

dostatku tohoto v životě nepocítil, za horší. Netřeba se zde tedy podrobnostmi těmito zabývatí.

Jen na jednu věc nutno upozorniti. Uher. c. ř. s. sice připouští stejně jako rakouský, aby i důkaz znaleci byl proveden z mocí úřední (§ 350 uh.). Ale přes to předpisuje, že má soud ustanoviti za znalce osoby, na nichž se obě strany shodly (§ 350 III), ponechávaje mu jen právo, snížití počet znalců stranami navrhovaných. Stejně závaznou jeví se shoda stran pro soud i v tom, když strany souhlasně si přejí, aby znalci nebyli jmenováni z osob stále za znalce určených (§ 350 IV). A byli-li znalci ustanoveni k souhlasnému návrhu obou stran, může soud jen tehdy vedle nich neb na místo nich ustanoviti jiné znalce, když znalec jmenovaný nemůže svůj úřad konati aneb bez důležitého důvodu otálí se svým posudkem (§ 350, posl. odst.).

Těchto ustanovení nelze schvalovati, poněvadž se jimi soudce při volbě znalců bez příčiny obmezuje a po případě i nutí, aby ustanovil za znalce osoby nezpůsobilé neb méně způsobilé. Předpisy těmito ocitá se uh. c. ř. s. v rozporu se svým jinak zastávaným a správným stanoviskem: ponechati *soudu* volnost při určování průvodních prostředků. Tuto volnost sice přiznává uher. c. ř. s. soudu, pokud jde o to, má-li býti důkaz znalecký vůbec připuštěn, ale bere mu ji zároveň, když mu nedovoluje určití zcela samostatně, *kým* má býti tento důkaz proveden. Tato otázka je však při důkazu znaleckém nejdůležitější, poněvadž na ní visí celý výsledek důkazu.

Dr. V. Fajnor:

Jednotný občiansky zákonník.

III. *)

O smluvách a o právnych jednaniach vôbec.

3. Plnenie nemožné 47) a nedovolené.

§

Čo je vôbec nemožné, nemôže byť predmetom platnej smluvy. Je-li vymienené zároveň možné i nemožné, je smluva čo sa týka prvého platná, pokiaľ nevychádza, že jeden kus nemá byť oddelovaný od druhého. Kto pri uzavrení smluvy o nemožnosti vedel alebo o nej vedť musel, 48) je povinný druhej strane, pokiaľ o nej neplatí to isté, nahradiť škodu, ktorú utrpela dôverujúc v platnosť smluvy.

*) **Pozn. red.** V 5. č. z 1921 »Právneho Obzoru» na str. 142 uverejnený článok mal mať hlavný nadpis »Jednotný občiansky zákonník» II. Toto označenie bolo pominuté púhym tlačiariským nedopatrením a žiadame úctive, aby bolo láskave preminuté. Pp. odberatelia ráčte opravu dodatočne sami previesť.

47) Zlinszky VII. vyd. 609. str. Raffay III. vyd. sváz. II., str. 210, 273, 293. Náv. §§ 743—745.

48) Náv. § 745 (747).

§

Smluva, ktorá sa priečí zákonnému zákazu⁴⁹⁾ alebo dobrým mravom,⁵⁰⁾ je neplatná.

Neplatné sú najmä smluvy:

1. keď si niekto niečo vymienil za zjednanie smluvy manželskej,⁵¹⁾

2. keď právny zástupca previedol na seba za plat zcela alebo z časti právnu vec jemu sverenú alebo si dal sľúbiť určitú časť toho, čo strane bude prisúdené,⁵²⁾

3. keď niekto pozostalosť alebo odkaz, ktoré očakáva od osoby tretej, zcudzil ešte za jej života,⁵³⁾

4. keď niekto koristiac z ľahkomyselnosti,⁵⁴⁾ tiesne, slabého rozumu, nezkušenosti, nedostatočného vzdelania alebo vzrušenia mysle niekoho iného, dal sebe alebo osobe tretej za plnenie sľúbiť alebo poskytnúť plnenie vzájomné, jehož majetková hodnota je v patrnom nepomere k plneniu,

5. keď sa niekto zaviazal, že sa nedostaví k verejnej dražbe⁵⁵⁾ alebo že pri nej nebude podávať vôbec alebo nad určitú výšku.

§

Jestliže predmet, o ktorom bola učinená smluva, bol vzatý z obehu⁵⁶⁾ pred odovzdaním, treba hľadať k veci tak, akoby smluva nebola učinená.⁵⁷⁾

4. Smluvy neudávajúce dôvodu.

§

Kto žaluje zo smluvy, neudávajúcej jej dôvodu (smluva abstraktná), nech dokáže nielen, že sa smluva stala, ale i jej dôvod,⁵⁸⁾ pokiaľ neide o smluvy abstraktné, upravené zvláštnymi ustanoveniami.⁵⁹⁾

§

Jestliže niekto sľúbil druhému plnenie tretieho,⁶⁰⁾ znamená to prípoved' prímluvy u tretieho; jestli však prehlásil, že stojí za výsledok, je povinný plným dostiuchinením, jestliže tretí nesplní.

⁴⁹⁾ Náv. § 746 (748).

⁵⁰⁾ Náv. § 747 (749).

⁵¹⁾ Podľa súdnej praxe uh. tiež tak!

⁵²⁾ Advok. por. uh. (XXXIV. z. čl. z r. 1874) § 57.

⁵³⁾ Srov. Náv. § 748 (750).

⁵⁴⁾ § 1 z. čl. uh. XXV. z r. 1883 (o úžere). Náv. § 782 (751).

⁵⁵⁾ »Arverés meghiusitása, ár. sáp atd.« Srov. § 128, XL. z. čl. uh. z r. 1879 (Tzprestup).

⁵⁶⁾ Res extracommerciales?

⁵⁷⁾ Srov. Zlinszky vyd. VII. str. 113 a nasl.

⁵⁸⁾ Tak je i podľa nauky uh. obč. práva a podľa súdnej praxe. Samo uznanie alebo zúčtovanie (porátanie, elszámolás) nepokladá sa za samostatný právny dôvod. Povinná stránka môže siahaf ku všetkým námietkám zo základného pomeru.

⁵⁹⁾ Zmenka atd. i u nás.

⁶⁰⁾ Náv. § 807 (808).

⁶¹⁾ Náv. §§ 809—821 (810—822). Raffay vyd. II., sváz. II., str. 244.

Smluvy v prospech tretích osôb.*)

§

Jestliže si dal niekto sľúbiť, že sľubujúci bude plniť tretiemu, môže žiadať, aby plnil tretiemu.

Či a kedy nabýva priameho práva aj tretí, žiadať od sľubujúceho plnenie, treba posudzovať podľa úmluvy a podľa povahy a účelu smluvy. V pochybnostiach nabude tretí tohoto práva, keď plnenie má byť ku prospechu hlavne jemu.

Práva na plnenia, ktoré sľúbil pri postúpení dobra prejímateľ v prospech tretieho, nabýva tretí, nenie-li umluveno ináč, odovzdaním dobra.

§

Jestliže tretí odmietne právo, nabyté zo smluvy, hľadá sa k veci tak, akoby práva nebol nabyt.

Námietky zo smluvy patria sľubujúcemu tiež proti tretiemu.

Forma smlúv.⁶²⁾

§.

Smluvy možno činiť ústne alebo písomne; u súdu, pred verejným notárom alebo bez účastenstva týchto; pred svedkami alebo bez svedkov. Avšak či je smluva učinená tou alebo onou formou, sú povinnosti z nej vychádzajúce vždy stejné, pokiaľ zákony o niektorých prípadoch neustanovujú niečo iného.

§.

Jestliže sa strany usniesly, že užijú určitej formy,^{62a)} platí domienka, že pred splnením formy nechcejú byť viazané.

§.

Nebola-li síce ešte zrobená riadna ⁶³⁾ listina, avšak bol-li učineny (zriadený) spis o hlavných kusoch smluvy a strany ho podpísaly (punktácia), vziať tým ony práva a ony povinnosti, o ktorých sa spis vyslovil.⁶⁴⁾

§.

Smluva, pre ktorú zákon alebo vôľa strán nariadujú písomnú formu,⁶⁵⁾ bude skutkom, keď sa strany podpíšu, alebo, nevedia-li alebo pre vadu nemôžu písať, keď pripoja znamenie⁶⁶⁾ ruky overené súdne alebo notársky alebo znamenie ruky pred dvoma svedkami, z nichž jeden pripíše meno strany. Zriadenie listiny súdnej alebo notárskej nahradzuje písomné uzatvorenie smluvy.⁶⁷⁾ Napodobenie vlastnoručného podpisu mechanickými prostriedkami stačí len tam, kde je obvyklé v obchode.

⁶²⁾ Náv. §§ 738—742 (740—744).

^{62a)} Náv. § 740 (742).

⁶³⁾ Srov. §§ 315—339. Opp. (I. z. čl. uh. z r. 1911),

⁶⁴⁾ Tak je i podľa uh. súdnej praxe.

⁶⁵⁾ Náv. § 738 odst. 2. (740, odst. 2).

⁶⁶⁾ Náv. § 739 (741).

⁶⁷⁾ Náv. § 739, odst. 3 (741, odst. 3).